

CONGRESUL INTERNAȚIONAL „COMPUTER APPLICATION AND QUANTITATIVE METHODS IN ARCHAEOLOGY”, IAȘI, 25–27 MARTIE 1996

Între 25 și 27 martie 1996 a avut loc la Iași cel de-al 24-lea Congres internațional privind aplicațiile computerului în arheologie, organizat de către Institutul de Arheologie al Academiei Române – Filiala Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, CIMEC (Centrul de Informatică și Memorie Culturală) al Ministerului Culturii – București și Universitatea din Southampton (Anglia). Comitetul de organizare a fost compus din domnii dr. Virgil Mihailescu-Bîrliba, dr. Vasile Chirica și Kris Lockyear.

Programul congresului, alcătuit după modelul manifestărilor științifice similare din Occident, a prevăzut, pe lângă sesiunile de comunicări, expuneri de postere și mai multe „ateliere” de lucru (workshops). Acestea din urmă, desfășurate între 23 și 24 martie 1996, precedând deschiderea oficială a congresului, au fost conduse de către specialiștii englezi, beneficiind de participarea a peste 50 de cercetători români. Temele dezbătute au fost următoarele: *Databases, Multimedia, Core data standards, Pottery analysis, Radio-carbon dates, Photogrammetric recording of standing building*; la acest din urmă „atelier” au fost făcute studii și măsurători la biserica „Trei Ierarhi” din Iași.

Deschiderea oficială a lucrărilor congresului a avut loc în dimineața zilei de 25 martie 1996, în Aula Filialei Iași a Academiei Române. După salutul adresat participanților de către dl. K. Lockyear în numele Comitetului de Organizare, au urmat discursurile domnilor prof. univ. dr. Mircea Petrescu-Dîmbovița, membru al Academiei Române și prof. univ. dr. Dan Gh. Teodor, directorul Institutului de Arheologie Iași, precum și un mesaj din partea Prefecturii județului Iași.

După prânz au fost susținute comunicări în cadrul următoarelor secțiuni: *General (I), Early Prehistoric Archaeology, Multimedia and the Web, Stonehenge, Images in analysis and presentation*. Dintre comunicări amintim: *The multiperiod palaeolithic site of Mitoc – Malu Galben* (V. Chirica, A. Cojocaru), *Computer processing of the palaeolithic record in the Czech Republic* (P. Skrdla), *Correlations between metallurgy from Transylvania and Anatolia* (M. Ciortea, Gh. Lazarovici), *Dating Stonehenge* (C. Bronk Ramsay, A. Bayliss). În această din urmă comunicare au fost analizate și interpretate cele mai noi datări, în corelație cu informația arheologică, în scopul construirii unui model statistic al cronologiei acestui controversat complex arheologic.

În seara primei zile, Filiala Iași a Academiei Române a oferit un cocktail, organizat la Muzeul Național de Istorie al Moldovei. Cu acest prilej, au fost vizitate sălile de arheologie și istorie veche din cadrul Muzeului de istorie. Ambianța și exponatele au impresionat, conducerea muzeului având merite deosebite în reușita acestei serii (doamna director adj. Rodica Radu).

A doua zi, 26 martie, au fost prezentate comunicări în cadrul următoarelor secțiuni: *Databases in museums and research, Coins and the Computer* și *Evaluation and Planning*. Remarcăm studiul prezentat de d-nul Attila Suhajda, *The graphical inventory system of the Hungarian National Museum*, în care a fost prezentat întregul sistem de operare și informațional al acestui modern program de inventariere a depozitelor și expozițiilor Muzeului Național Ungar, introdus în anul 1995.

După amiaza zilei a fost dedicată unei secțiuni speciale de postere și demonstrații, care a permis un util schimb de experiență între cercetătorii români și cei de peste hotare, al căror interes deosebit a fost vizibil și prin depășirea timpului rezervat acestui punct din program.

În dimineața ultimei zile (27 martie), au fost susținute comunicări în ultimele trei secțiuni: *General (2), Ceramic studies* și *Statistics and expert system*. Amintim un studiu aparținând specialiștilor G. G. Cory-Lauer F. C. Stănescu și M. Ciută, intitulat *Databases and programs for archaeoastronomical research*, care a prezentat un program pe calculator capabil să calculeze „efemeridele” Soarelui, Lunii și planetelor pentru orice perioadă istorică. Subliniem și noutatea domeniului în sine, arheoastronomia fiind evasinecunoscută la noi în țară.

După amiază a avut loc festivitatea oficială de închidere și o ședință a Adunării Generale a CAA (*COMPUTER APPLICATION IN ARCHAEOLOGY*), unde s-au discutat probleme legate de statutul și viitorul asociației, ca și locurile de desfășurare ale congreselor următoare (Birmingham – 1997, Barcelona – 1998). Au fost aduse mulțumiri publice celor doi organizatori locali, numiți de către Academia Română, pentru buna desfășurare a congresului – dr. V. Mihailescu-Bîrliba și dr. V. Chirica –, aceștia fiind realeși în Comitetul de Conducere (*STEERING COMMITTEE*). În aceeași după amiază a avut loc și ședința Comitetului de Conducere, care a confirmat hotărârile Adunării Generale a CAA și a soluționat alte probleme curente.

În ziua de 28 martie a fost organizată o excursie la mănăstirile cu frescă exterioară din nordul Moldovei.

La Congresul CAA de la Iași au participat 117 specialiști, dintre care mai mult de jumătate (59) au fost români, restul provenind din 16 țări: Marea Britanie (29), Argentina (2), Bulgaria (1), Cehia (1), Danemarca (2), Finlanda (2), Ungaria (3), Irlanda (1), Norvegia (6), Slovenia (1), Spania (2), Suedia (1), Elveția (1), Olanda (4), SUA (2) și Ucraina (1). S-au susținut 48 de comunicări (15 cu autori români). Lucrările congresului s-au desfășurat în sălile Academiei Române – Filiala Iași și ale Institutului de Informatică Teoretică al Academiei Române – Filiala Iași, precum și în sălile și laboratoarele Facultăților de Științe Economice și de Informatică ale Universității „Al. I. Cuza”, Iași.

În concluzie, se poate spune că acest prilej a fost stimulant pentru cercetările de acest tip și în țara noastră, în vederea sincronizării cu nivelul atins de cercetarea arheologică din țările vest-europene. În multe din comunicările prezentate s-a subliniat că, dincolo de a fi un lux, computerul trebuie să devină o prezență obligatorie în toate segmentele investigației arheologice, fără de care nu se mai poate concepe astăzi nici un progres în acest domeniu. Tocmai la acest aspect – al

dotării (retroproiectoare, aspectomate și computere) – ar putea fi menționate lipsurile congresului, în condițiile în care guvernul de atunci nu s-a implicat, motivând lipsa fondurilor. Depășind aceste greutăți, organizatorii au demonstrat că manifestări științifice de un asemenea nivel pot avea loc cu succes și în România.

CODRIN VALENTIN CHIRICA

SEMINARUL INTERNAȚIONAL „50 DE ANI DE INVESTIGAȚII ARHEOLOGICE ÎN REZERVAȚIA MUZEALĂ ORHEIUL-VECHI – PROBLEME ȘI PERSPECTIVE”, 1–2 AUGUST 1997, BUTUCENI

Această manifestare s-a organizat din inițiativa Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Chișinău, Institutul Român de Tracologie, Centrul de Cercetări arheologice din Republica Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”, Centrul Interdepartamental de Tracologie și Probleme de Etnogenază. Au participat profesori și cercetători din Republica Moldova și din România (Institutul Român de Tracologie, institutele de arheologie din București și din Iași, muzele din Brăila și Buzău), care mai mult sau mai puțin au participat la cercetările arheologice din rezervația muzeală Orheiul-Vechi și la cetățile traco-getice de la Butuceni și Potârca-Trebujeni.

În prima parte a dezbaterilor, dl prof. dr. I. Hâncu a adus un omagiu postum celui care a făcut primele cercetări arheologice în această zonă, Gh. Smirnov, care a atras atenția, pentru prima dată asupra importantelor monumente istorice și arheologice de la Butuceni, Orheiul-Vechi și din multe alte locuri, efectuând și primele săpături, ale căror rezultate au fost doar parțial valorificate.

Asupra meritelor deosebite ale acestui înaintaș al arheologiei din R. Moldova s-a oprit în expunerea sa și prof. dr. Gh. Postică, prezentând istoricul cercetărilor arheologice din cadrul rezervației muzeale Orheiul-Vechi. A urmat o expunere detaliată a cercetărilor arheologice din cetățile getice, făcută de prof. dr. I. T. Niculiță, care a evidențiat importanța acestor monumente pentru istoria întregului mileniu I î.H., prin amplasarea lor strategică, modul de apărare cu totul special și larga cronologie bazată pe varietatea materialelor descoperite. Dezbaterile au continuat pe teren, în incinta cetății de la Butuceni, unde s-au discutat probleme de amănunt privind modul de amenajare a șanțurilor și valurilor de apărare ale palisadei și ale sanctuarului din secolele IV–III î.H. Multe din elementele caracteristice acestei cetăți sunt unice în cadrul acestei categorii de monumente din întreaga zonă est-carpatică. Au participat cu intervenții competente specialiști în acest

domeniu, precum și dr. Silvia Teodor, dr. Valeriu Sirbu, dr. Petre Diaconu, dr. Tudor Arnăuț și alții, care au ridicat și problema conservării și restaurării unor importante sectoare din cadrul cetății getice de la Butuceni. S-au adus și sugestii interesante din partea reprezentanților Ministerului Culturii, dr. Ghenadie Ciobanu și inspector Silvia Ciubotaru, care au promis că vor interveni pentru obținerea celor necesare demarării acestor lucrări.

A doua parte a sesiunii a cuprins comunicări referitoare la Orheiul-Vechi. Cercet. arhitect Tamara Nesterov a prezentat, pe baza resturilor arheologice, arhitectura băilor și caravan-seraiurilor din timpul dominației Hoardei de Aur, precum și de la „Palatul pârcașului” și de la biserica din secolul al XIV-lea, obiective asupra cărora s-au concentrat îndelung cercetările arheologice. Prof. dr. I. Hâncu și prof. dr. Gh. Postică au prezentat comunicări referitoare la „Fortificații și construcții medievale din piatră de la Orheiul-Vechi”.

Dezbaterile au avut loc atât la sediul – baza muzeistică – din satul Butuceni, cât și pe teren, la obiectivele respective. Asupra stratigrafiei, a diferitelor faze de construcții, distrugerii și refacerii au avut intervenții mai mulți specialiști precum domnii dr. Petre Diaconu, Costică Asăvoaie, dr. Ion Tentiuc, Anatol Gorodenco, dr. Ionel Căndea, Dr. E. Lupu și alții. Întrucât săpăturile arheologice sunt în curs de efectuare au putut fi remarcate mai multe detalii la fazele de construcție, complexe de locuire, cuptoare etc., precum și cronologia materialelor recoltate.

În încheiere, s-au făcut evaluări ale lucrărilor efectuate până în prezent, concluziile referindu-se și la o mai corectă publicare a rezultatelor obținute prin cercetările de teren și din arhive. S-a recomandat în final expunerea muzeistică a materialelor descoperite și un ghidaj corect și competent la toate obiectivele din zonă, precum și includerea lor în itinerarul turistic al Republicii Moldova.

SILVIA TEODOR